

Sivas'ın Acıyurt Köyünden Bir Masal:

KUSTUM KUSAK*

Doğan KAYA

Varıymış, yohuymuş. Allah'ın gulu çohuymuş. Vahdın zamanın birinde, bi padişaan gayyet güzel, üç tene gızı varıymış. Bunnara, heç kimse dünür olmazıymuş. Bu da, padişaan ağırına gederiymiş.

Birgün saraya çingen gelif. Padişah cingeni içeri alıf. Cingene deyif ki:

-Menim gızdarımın heç bahtı açılmır. Bu ne demeyhidir? Men bi padişah olum da, kimse gızdarıma dünür olmasın. Cingen de:

-Padişaaam! Senin gızdarıyın üçü de bi deve nesib olacah, deyif, çekif, gedif.

Ertesi günü, dev gelif, saray gapısının öyündeki dileyh başına oturuf. Bunu hizmetçi göruf. Hemen padişaan yanına gedif, deyif ki:

-Padişaaam sağolsun. Elçi daşının üsdünde bi tene dev oturur. Padişah da:

-İçeri sesdeyin gelsin, deyif.

Devi sesdiyifler. Dev de içeri girif, dooru padişaan yanına gedif. Selâmlaşif. Padişah soruf:

-De bahım, dileyin nedi?

O da cuvap verif ki:

-Allaan emri, peygamberin gabliynen senin böyüyh gızına dünürem.

Padişah o faat:

* Yayınlandığı yer: *Türk Folklor Araştırmaları*, XV (293), Aralık 1973, s. 6846-6849.

-Meedem ki sen Allaan emrinnen gızıma dünürsen, men de verdim getti, deyif.

Ertesi gün oluf. Dev gelif, gızı götürüf. Bir mağaradan içeri sohuf. Gızı burya goyuf, gendi gedif. Dev gettiyhden soona gız bahıf ki bir ıssız yer.

-Yâ Rebbi! Bu neydi benim başıma geldi, deyif.

Ahşam oluf. Dev gelif.

-Ne iş görürsen?

deyi halını hatırını soruf. O da:

-Eyyem, deyif.

Dev bunun üsdüne:

-Men indi gedecem. Geleneçe evi süpürersen. Gabları yuyarsan. Orya da gusmuşam onu da yeyersen, deyif, geçif gedif.

Gız dev gettiyhden soona, evi süpürüf, gabları yuyuf. Sıra gusaa gelende:

-Dev benim, yeyif yemediyimi hardan bileçeyh deyif.

Gusaa silif süpürüf, galdırır çöplüye atıf. Aradan fahıt geçennen soona, dev gelif. Gızdan soruf ki:

-Evi süpürdün mü?

-Süpürdüm.

-Gıbı yudun mu?

-Yudum.

-Pekii!.. Orya gusdum. Onu yedin mi?

-Yedim.

Dev bunu duyanda gussa sesdenif:

-Gusaam hardasan?

Ses gelif ki:

-Çöplüyün başındayam.

O faat gıza deyif ki:

-Sen mana niye yalan söyledin?

Hemen evden çihif, dooru meşeliye gedif. Çohlucu odun topluyuf, getirif. Bir ocah yahif. Gızı içine atif. Gız bütün bütüne yanif gedif. Dev gızı ataşdan alif, ölüsünü yuharıdan, çengelden asıf. Terkelden padişaan orya gedif. Palişaa deyif ki:

-Gızın halı tohuyur. Ortancıl bacısını da isdiyir.

Padişah, bu sefer ortancıl gızı devin yanna gatıf, yola vuruf. Dev ortancıl gızı alif, aynı mağaraya getirif. Gendi tişeri çihif. Gız o yanı, bu yanı bahıf ki, ablası yohdu. Bi de yuharı bahıf ki, bacısı çengelde asılı durur. Gorhusunnan ordaca dört yerinnen dodaa yarılıf, gannar şırl şırl ahıf.

-Hayvah, deyif, meni de bele yapacah.

Dev dolanıf gelif ki, gız bi köşede gıvrılıf, oturur. Gızın halını hatırını soruf. Arkasinnan da ablasına dediyhlerini buna da deyif, gerisine geri gedif.

Gız da evi süpürüf. Gabları yuyuf. Gusaa da köstavasına goyuf, götürüf tendirin küflesine atif.

Akşamınan dev gelif, deyif ki:

-Evi süpürdün mü?

-Süpürdüm.

-Gabı yudun mu?

-Yudum.

-Pekii!.. Orya gusdum. Onu yedin mi?

-Yedim.

O faat gusahdan soruf:

-Gusaam hardasan?

Gusah da deyif ki:

-Tendir küflesindeyem.

Dev bunu duyanda meşeliye gedif, odun topluyuf. Onnarı da ocahda yahif. Gızı içine atif. Ortancıl gız da ablası kimi ataşta yanif.

Dev bunu da bacısının yanına asıf. Asannan soona, terkelden padişaan yanına gedif. Selâmlaşif. Deyif ki:

-Bacıları halıyı pitirdiler. Hanayı keseceyhler. Gucciyh bacılarını isdiyirler. Padişah da:

-Peki götür, deyif.

Gızı bunun yanna gatıf yola vuruf. Dev gucciyh gızı da mağaraya getirif goyuf. Gendi çıhıf gedif. Gız o gedende hemen bacılarına bahıf. Sağa bahıf, sola bahıf, bi de tepesinin üsdüne bahıf ki: ikisi de çengelde asılı durur. O faat öz özüne deyif ki:

-Men indi bunnarın neden öldüyünü anlayaram.

Onaçan dev gelif. Gızın halını hatırını soruf. Sonunda da bacılarına dediyhlerini ona da tenbah edif, eşiye çıhıf. Gız, dev çıhan da silif süpürüf, gabları yuyuf. Gusaa sıra gelende, deyif ki:

-Herhal, dev bacılarımı bunun üsdüne yahdı. Hemen bir torba tikif. Gusaa da bu torbanın içine goyuf, üreenin başına asıf.

Ahşam dev gelif. Gızı annacına alıf. Deyif ki:

-Evi süpürdün mü?

-Süpürdüm.

-Gabı yudun mu?

-Yudum.

-Pekii!.. Orya gusdum. Onu yedin mi?

-Yedim.

Dev bunarı duyanda, gusaa sesdenif:

-Gusaam hardasan? Gusah cevap verif ki:

-İsicak üreyh başındayam.

Dev bunu duyanda kehlenif. Gıza deyif ki:

-Men indi gırh gün yuhuya yatacam.

Başını gızın dizine goyuf, yuhuya yatıf. Yalanız dev fahtı gelmiyende, uyanmazıymış. Dev yuhluyanda, gız devin gafasındaki fesi galdırıf, gırh tene anahtarı alıf. Anahtarlarınan teker teker yapıları

açıf. Bahıf ki; hamısında da adam. Gapılar açılarda, adamlar çihıf gaçıflar. Gız bi gapıyı da açıf ki; iki tene adam tahtayınan sandıh yapır. Adamlar gızı görende, deyifler ki:

-Sen insen mi, cinsen mi? Biz gırh senedir burdayıh. Sennen başgasını görmüş deyiliyh.

Gız da, oluf, piteni agnadıf. Ağnadanda:

-Men sizi gutardım. Siz de meni gutarın, deyif.

Onnar da:

-Biz sana nasıl eyliyh yapah, diyende, gız:

-Mana bi sandıh yapın. Bi de tahtadan tam tamına bi adam yapın. Gırh günnüyh de yeyeceyh bulun. Meni tahda adama goyun, sandığı kitdeyin denize atn, deyif.

Adamlar sandığı da, tahda adamı da yapıflar. Sandığa gırh günnüyh azığı goyuflar. Gızı da, tahdıya gapadıf, denize atıflar.

Sandık denizde gece-gündüz gedif. Birgün, denizin ortasındaki padişaan gonaana, gendini vuruf. Bunu padişah göruf. Hemen adamlarına emir verif ki:

-Gedin bahın. Bu vuran nedı? Cansa mana, malsa size.

Adamlar, sandığın yanına gedif, toru atıflar. Sandığı yuharı çekif, padişaan yanına getirifler. Sandığı açıflar ki; içinnen bi tahta adam çihıf. Tahdıya deyifler ki:

-Sen ne iş görersen?

Tahda da cuvap verif ki:

-Gaz yayaram, culuh yayaram.

Onnar da, bu tahdıyı gaz çobanı edifler. Tahda birgün, beş gün bu gazdarı yayıf.

Bu deniz padişaanın da, bir oğlu varıymış. Oğlan öz özüne deyif ki:

-Yav! Bu tahta gazdarı nası yayır? Men bir pusum. Hemen gedif, bir dereye pusuf. Gız da burya gelif. Hava da çoh isicahıymış. Gız bunalıf, tahdadan çihıf. Oğlan bi de bahıf ki tahda yarıldı

ortasınnan ay kimi bi gız çıhdı. Ele mi gız: “Doğan aya doğma men doğacam, çavan güne çavma men çavacam” derdi. Gız suya girende, pusudan çihif, dooru gızın elbiselerinin yanna gedif. Ordaki üzühlerden birini alif, gerisine geri pusuya yatıf. Gız da suda yıhanıf, çihif. Üsdünü geyif. Bilerziyhlerini, üzühlerini tahıf. Bi de bahıf ki; sırça parmaanın üzüyü yoh. O faat.

-Ya Rebbi!.. Burda gazdarnan, mennen başgası yohdu. Ecebe bu gazdar mı yuddu? deyif, pıçaanı çıharıf, gazdarı kesif. Heresinin de denciyhlerine bahıf ki, heç birinde yoh. O zamana gader ahşam oluf. Gazdarın bir kısmı galıf. Onnarı da, ertesi güne bırahıf. Kesdiyi gazdarı sırtına alıf. Geriye galanına da, öyüne gatıf, götürüf. Oğlan da, bunnarı hep görüf. Gız, gazdarı saraya getirif. Adamlar tahdanın öyünü kesifler. Hamısı da:

-Bu gazdarı niye kesdin, deyifler.

O da:

-Needim, Ağılı ot yediler. Men de kesdim.

Bunu padişaan oğlu duyuf. Yanlarına gedif.

-Kesende n’avar, götürün etini yeyin, deyif.

Onnar naçar galıf, ölü gazdarını alıf gedifler.

Biz haber vereyh padişah terefinen...

Bunnar, garı-goca epeydir oğullarını evermeyh isdiyirlermiş. Oğlanın anası:

-Padişaaam gel biz birine bunu sordurah. Bahah ki; kim de gözü varıymış, deyif.

Deli Besleme’yi çağırıf öğütdüyüfler. Deli Besleme de, gedif oğlanın ağzını arıyıf. Oğlan da:

-Men gapıdaki tahdayı alacam. İlder ki dünya güzeli olsun. Başgasını almam, deyif.

Deli Besleme bunu duyanda padaşaa gedif hamısını da söylüyüf. Padişah da deyif ki:

-Yavv!... Ne demeyh, olsun. Biz bir padişah olahda, bele birisini eve gelin getireyh. İndi mi, cindi mi? Belli døyül. Meedem ki o

bele deyir, biz artıh onun ne hayrına, ne şerrine garışırh. Bele deyif, garşı çihıflar.

Oğlan anasını da, babasını da diynemiyif, gedif tahdıyı gendine alıf, evine getirif. O faat da, bir toy varıymış. Tahdayı annacına alıf, deyif ki:

-İndi sen bu toya gecedeysen. Üsdündeki tahdannen çih. Baban da, anam da toydalar. Seni görsünner.

Gız gabil etmiyif.

-Nasıl olar? Allah meni de bele yaradıf. Sen derinnen çih, men de çihim, deyif.

Ele diyende, oğlan barnaandaki üzüyü görsedif. Gız üzüyü görende, hemen tanıyif. O faat, olan biteni anlıyif.

Biz haber vereyh devden...

Dev yuhusunnan gahıf, bahıf ki gız yanında yoh. Hemen elindeki ip yumaanı sara sara gızı tagıbe başlamış. Her yanı gezmiye başdıyif.

Oğlan, yatah odasında gıza üzüyü görsedennen sona, gıza:

-De tahdannen çih, deyif.

Gız da, başınnan ne keştiyse, hep ağnadıf. Ağnadannan sonra:

-İndi, men bu tahdadan çiharsam, dev benim gohumu alar. Geler meni bular, deyif. Oğlan da:

-Dev sana bir şey yapamaz. Bütün esgerleri garşısına çihararam. Onu öldüreller. Senin yanna yahlaşamaz, deyif.

O faat, gız naçar galıf, tahdasınnan çihıf. Oğlana deyif ki:

-Eyer ki benim tahdama bi keser vurarsansa keçer, gederem. İzimi gaybederem.

Oğlan da:

-Keser vurmam, deyi yemin edif.

Gız altınıni, incisini tahıf. Üsdünü geyif. Toy yerine gedif. Gız orya gedende, oğlan gızın tahtasını ataşa atıf, yahıf, gız gerisine geri gelif ki; oğlan tahdasını ataşa atıf. Gız ağlıyif.

-Hayvah! Sen mana tüşmanlık ettin, deyif.

Oğlanın anası da toydan gelende, Deli Beslemeyi annacına alıf, deyif ki:

-Bizim oğlanın ettiyini beyenirsen mi? Bu niye bele etti. Biz arıyar, en gözeline bulardıh. Geddi de gapımızdaki beslemeyi aldı.

Deli Besleme oğlanın hizmetçısıymış. Gızı, bu da görüf. Oğlanın anasına deyif ki:

-Gel o gız burdadı. Seni götürüm, gapının deliyinden bahın.

Oğlanın anası, babası, bacıları bunu duyanda, dooru Deli Besleme'nin yanna tüşüf, dediği yere gedifler. Gapının deliyinnen bahıflar ki, düyünde gördüyühleri gız. Hemen:

-Toy gurulsun, deyifler.

Toy guruluf. Tam o gece de, dev gelif. Ne var, ne yoh, herkesin yuhusunu bağıyıf. Gız sağa gedif, sola gedif. Ona, buna vuruf. Fagat, heç biri uyanmıyıf. Gendini teşeri atıf. Bi da bahıf ki, ah sahallı, gır addı, gara yamcalı bir pir dede, ordaca durur. Gızı görende:

-Gızım sen içeri gir, deyif.

Gız da:

-Men nası, içeri girim. Dev meni öldürer, deyi reddedif.

Pir deyif ki:

-Sen içeri gir. Devi görende, boynuna sarıl. O faat, devin elindeki yumah tüşer. Sen hemen yumaa al ataşa at.

Gız içeri girif. Deve sarılıf. Sarılandna, elindeki yumah tüşüf. Hemen yumaa alıf, ataşa atıf. Atanda, herkes yuhusunnan gahıf. Bi de bahıflar ki; dev gızı parçalıyacak. Heresi de, devin üsdüne atılıf, devi parça parça edifler.

Terkelden gıza, oğlana toy guruf. Gırh gün, gırh gece çalıf oynuyuf.

Onnar yedi işdi muratsarına geşteler, siz de yeyif için muradınıza geçin.

Masalı anlatan : Gülseher Kaya
Derleme tarihi : 31.11. 1973
Doğum tarihi : 1911
Bildiği masallar : Cırttan, Akıl Danesi, Sinem Güle Neyleydi

Masalda geçen mahalli kelimeler.

açılmır : açılmıyor
ağılı : zahirli
ağırina : zoruna, gücüne
ağnadanda : anlatınca
ağnadıf : anlatmış
annacına : karşısına
barnaandaki : parmağındaki
başdıyif : başlamış
bele : böyle
bütün bütüne : tamamıyla
culuh : hindi
çohluca : epeyce
denciyhlerine : kursaklarına
derinnen : derinden
dodaa : dudağı
duyanda : duyunca
ecebe : acaba
ele mi : öyle mi
evermeyh : evlendirmek
eyliyh : iyilik
faat : vakit
geçennen : geçtikten
geleneçe : gelene kadar
gır addı : kır atlı
gazdar : kazları
gızdar : kızlar
gonaana : konağına
gucciyh : küçük
hamısında da : hepsinden de
hanayı : halı tezgahı
hardan :nerden, nereden

<i>heresi</i>	: her biri
<i>indi</i>	: Őimdi
<i>keştiyse</i>	: geŐtiyse
<i>kimi</i>	: gibi
<i>kitdeyin</i>	: kilitleyin
<i>köštavasına</i>	: köz tavası, ateŐ tavası
<i>kusak</i>	: kustumuk
<i>küflesine</i>	: tandırın hava deliği
<i>mana</i>	: bana
<i>meşeliye</i>	: meŐeliĐe, ormana
<i>needim</i>	: ne edeyim
<i>navar</i>	: ne var
<i>needim</i>	: ne yapayım
<i>o faat</i>	: o vakit
<i>onaŐan</i>	: o zamana kadar
<i>ordaca</i>	: orada, oracıkta
<i>öyündeki</i>	: önündeki
<i>öyüne gattf</i>	: önüne katmıŐ
<i>öz özüne</i>	: kendi kendine
<i>pusum</i>	: pusayım, gizleneyim
<i>sırÇa parhaanın</i>	: en küçük parmağının
<i>tenbah</i>	: tenbih
<i>terefinnen</i>	: tarafından
<i>terkelden</i>	: tekrar
<i>tişeri</i>	: dıŐarı
<i>tohu yur</i>	: dokuyor
<i>toy</i>	: düĐün
<i>üreenin</i>	: yüreĐinin
<i>üzüyü</i>	: yüzüĐü
<i>vurarsansa</i>	: vurur isen
<i>yuhlayanda</i>	: uyuyunca
<i>yuhusunu baĐlıyif</i>	: uyutmuŐ
<i>yumaa</i>	: yumaĐı
<i>yumaanı</i>	: yumağını